

FTAXP 06.51.51:
ЭОЖ 338.9

<https://doi.org/10.46914/1562-2959-2020-1-4-39-45>

А.Қ. ҚАЛТАЕВ,¹
қауымдастырылған профессор.
А.Ж. СУГУРОВА,¹
профессор көмекшісі.
Ф.М. ТУЛЕЕВА,¹
оқытушы көмекшісі,
М. Тынышбаев атындағы Қазақ көлік
және коммуникациялар академиясы¹

ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢДЕГІ ҚАЗАҚСТАН – РЕСЕЙ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРЫНЫҢ ӨЗЕКТІ САЛАЛАРЫ

Андатпа

Бұл мақала Ресей Федерациясының Қазақстан Республикасымен экономикалық саладағы ынтымақтастығына арналған. Мақалада елдердің сауда қатынастарын талдау, экспорт пен импорттың құрылымы талданады. Автор ынтымақтастықтың басым бағыттарын және аймақтық ынтымақтастық пен шекара маңындағы саудадағы экономикалық ынтымақтастықты дамытудың негізгі аспектілерін сипаттайды. ЕАЭО аясындағы Ресей мен Қазақстан арасындағы екіжақты қарым-қатынастардың маңызды кезеңіне баса назар аударылды. Бұл жұмыста энергетика, өнеркәсіп, білім беру, инфрақұрылым және көлік саласындағы ірі жобалар көрсетілген, және де Ресей Федерациясы мен Қазақстан Республикасының экономикалық ынтымақтастығы зерттеледі. Зерттеу барысында 2015–2019 жж. тауар айналымының динамикасы қарастырылды. Экспорт пен импорттың жылдар бойынша арақатынасы қаралады. 2019 ж. Ресейдің Қазақстанға экспортының құрылымы қарастырылды. Сондай-ақ, мақалада Қазақстанның жиынтық импортындағы Ресейден келетін импорттың үлесі қарастырылады. Халықаралық қатынастар екі елдің экономикасын дамытуға мүмкіндік береді, бұл жаһандану жағдайында өте маңызды. Статистика көрсеткендей, Ресей-Қазақстан қатынастары тұрақты түрде нығайып келеді. Мемлекеттер арасындағы коммуникацияларды дамыту болашақта ынтымақтастық үшін жаңа бағыттар ашуға мүмкіндік береді. Екі елдің стратегиялық әріптестігінің серпінді дамуы ғылымды қажетсінетін салалардағы, әсіресе ғарыш және ядролық энергетика саласындағы сауда-экономикалық кооперацияның барлық жаңа бағыттарына таралады. Алайда сауда-экономикалық ынтымақтастықтағы зор әлеует толық көлемде іске асырылмаған.

Тірек сөздер: экономикалық қатынас, экономикалық ынтымақтастық, транзиттік тасымалдау, ұлттық экономика, интеграция, шекара маңындағы сауда, экспорт, импорт.

Қазақстан мен Ресей арасындағы қарым-қатынастар көне ерте заманнан бері қалыптасып жалғасып келеді. Сонымен қатар, Қазақстан мен Ресей арасындағы өзара тиімді экономикалық қатынастардың жандануы бірқатар факторлармен шартталады. Біріншіден, екі ел экономикаларының құрылымдық ұқсастығы мен өзара тәуелділігі. Екіншіден, Қазақстан мен Ресей иелігіндегі бай табиғи ресурстарының ұқсастығы. Үшіншіден, екі ел арасындағы сауда көлемінің үлкендігі. Сондай ақ, ерекше атап өтетіні, әлемдік экономикалық жүйеге ену шарттарының ұқсастығы.

Ресейдің Қазақстанмен өзара қарым-қатынасы стратегиялық сипатқа ие және ТМД-ның барлық елдері арасында барынша дамыған, алайда олардың жағдайы мен динамикасы баспасөзде толық қамтылмайды және негізінен мамандардың тар шеңберінің қызығушылығын тудырады. Сонымен бірге, Ресеймен көршілес елдердегі оқиғалар (түрлі-түсті төңкерістерді қоса алғанда және т.б.) посткеңестік процестерге дәйекті мониторинг және оларды зерттеу бойынша байыпты аналитикалық жұмыс қажет екенін көрсетеді.

Жалпы, Қазақстан – Ресей қарым-қатынасы айтарлықтай жақсы дамуда. Жұмыста елдер арасындағы өзара іс-қимылдың әртүрлі бағыттары қарастырылады. Ынтымақтастықтың құқықтық базасының (370-тен астам құжат) және жалпы еларалық байланыстардың жақсы деңгейі байқалады.

Еуразиялық даму банкінің интеграциялық барометрінің деректері бойынша қазақстандықтардың Ресейге деген қарым-қатынасы өте оң көзқараста. Сонымен қатар, бұл артықшылықтарға украин дағдарысы да, Ресейдің Батыспен қарама-қайшылығы да, Ресей Федерациясының Сириядағы әуе-ғарыштық күштерінің жұмысы да әсер еткен жоқ. Ресейде украин

дағдарысынан кейін Қазақстанға деген көзқарас айтарлықтай оң өзгере бастады. 2015 жылы Қазақстан Белоруссиядан кейін ресейліктердің достық қарым-қатынасы бойынша екінші орын алды (66%) [4].

Қазақстан Ресейге өз өнімінің аздаған үлесін – экспорттың жалпы көлемінің 7–10% жеткізеді. Бұл экспортталатын тауарлардың (көмір, темір кені, газ) негізгі бөлігі өте арзан және олардың бағасы төмендейтіндігіне байланысты. Рубль мен теңгенің девальвациясы да кедергі келтіруде. Бірақ Қазақстан үшін Ресей – әзірге импорттың негізгі көзі (30–40%). Сонымен қатар, Ресейдің өзі үшін бұл экспорт аз – тек 3%. Алайда көптеген шикізаттық емес салалар (автомобиль жасау және сүт өнеркәсібі) үшін Қазақстан негізгі экспорттық нарық болып табылады. Жалпы қазақстандықтар Ресейдің шикізаттардан басқа экспортының шамамен 15–20% тұтынады.

Нарықтық типтегі экономиканы дамыту ұлттық экономиканың «ашықтығын», сыртқы экономикалық байланыстарды нығайтуды, Халықаралық еңбек бөлінісі жүйесіне белсенді қатысуды талап етеді. Әлемдік экономиканың жаһандануы жағдайында Ресей басқа мемлекеттермен тұрақты, өзара тиімді ынтымақтастықты дамытып, қолдауы керек, бұл ел экономикасына тауарлар, қызметтер, инвестициялар мен технологиялардың ағынын қамтамасыз етеді. Бүгінгі таңда Ресей Федерациясының негізгі және сенімді серіктестерінің бірі Қазақстан Республикасы болып табылады, онымен дипломатиялық қатынастар 1992 жылдың 22 қазанында орнатылды [3].

Қазіргі кезеңде Қазақстанда саяси жаңару процесі байқалады. Осыған байланысты әлеуметтік қорғаудың кең ауқымды бағдарламасын жүргізу және елдің экономикалық бағытын өзгерту туралы жарияланды. 2019 жылғы наурызда Қазақстан Республикасында биліктің ауысуы болды, республиканы жаңа президент Қасым-Жомарт Тоқаев басқарды, ол Нұрсұлтан Назарбаевтың Ресеймен қарым-қатынасын жалғастырды.

«2018 жылы Ресей мен Қазақстанның тауар айналымы 5,68%-ға (978 млн АҚШ долларын құрады және 18219 млн АҚШ долл.) ЕАЭО шеңберінде бірыңғай кедендік тарифті құру бойынша белсенді жұмыс жүргізуде. Бұл үшін үкіметтер өз елдерінің заңнамасын сыртқы экономикалық қызметті реттеу саласындағы бірыңғай стандарттарға келтіреді. Соңғы онжылдықта кедендік баждардың 60% келісілді және біріздендірілді. Осы саладағы экономикалық ынтымақтастықты кеңейту және тереңдету олардың транзиттік әлеуетін арттыруға оң әсер етеді [5].

ЕАЭО шеңберіндегі Интеграция өзара инвестициялардың өсуіне алып келді. Қазақстан экономикасына жиналған ресейлік инвестициялар шамамен 13 млрд АҚШ долларын құрайды, ал Қазақстанның Ресейге салған инвестициясы шамамен 4 млрд АҚШ долларын құрайды.

Қазақстанда Ресей капиталы бар алты мыңнан астам компания жұмыс істейді. Ең ірі жобалар пайдалы қазбаларды өндірумен, минералды тыңайтқыштар өндірумен және телекоммуникациялық қызметтер көрсетумен байланысты.

Қазақстан мен Ресей арасындағы сауда қатынастары жақсы деңгейде дамыған, оны статистика дәлелдейді – тауар айналымына қатысты деректер 1-суретте көрсетілген. Осылайша, 5 жыл ішінде тауар айналымы 4,5 млрд долларға немесе 29%-ға ұлғайды, бұл сыртқы экономикалық байланыстардың жоспарлы дамуын көрсетеді. Алайда, қарастырылып отырған кезеңде тауар айналымының өсуі ғана емес, төмендеуі де байқалды – 2016 жылы тауар айналымы 12,6 млрд долларды құрады, алдыңғы жылмен салыстырғанда 2,5 млрд долларға қысқарды.

Дәстүрлі түрде тығыз сауда-экономикалық байланыстар Ресей мен Қазақстанды біріктіреді. Ресей Қазақстан Республикасының сауда серіктестері арасында бірінші орында тұр. Оның ҚР Сыртқы сауда айналымындағы үлесі 20,5%-дан асады. Қазақстан көлемі бойынша Ресейдің 11 сауда серіктесі болып табылады, ал ТМД елдері арасында екінші орын алады. 2018 жылы Ресейдің сыртқы сауда айналымындағы Қазақстанның үлесі қысқарып, 2,6%-ды құрады, ал 2017 жылы ол 2,9%-ға тең болды [9].

ҚР мен РФ арасындағы негізгі тауар айналымы Орал және Сібір федералдық округтерімен жүреді, бұл екі федералдық округке елдер арасындағы тауар айналымының 70%-ы тиесілі. Сонымен қатар, Ресейдің 12 шекаралас субъектілері елдер арасындағы тауар айналымының 55%-ын құрайды, бұл аймақтарда 26 миллион адам немесе Ресей халқының 18%-ы тұрады.

Қазақстанның шекаралас 7 өңірінде 5,6 млн адам немесе Қазақстан халқының 31%-ы тұрады.

Ресей мен Қазақстанның жалпы шекарасы шамамен 7600 километрді құрайды. Шекара арқылы Ресей мен Қазақстанның субъектілері мен облыстары арасында белсенді экономикалық алмасу жүзеге асырылады. Екі ел компанияларының көлік шығыстарын төмендетуге инфрақұрылымға қол жеткізу туралы келісімдер және ЕАЭО шеңберінде жүк тасымалдауға әріптес елдердің ішкі тарифтері көмектесті. Болашақта бұл Ресей мен Қазақстанның өнімдерін сыртқы нарықтарда бәсекеге қабілетті ете алады.

2018 жылы Қазақстанға ресейлік экспорт 12 923 млн АҚШ долларын құрады, бір жыл ішінде ол 4,8%-ға өсті (599 млн АҚШ). Ресей және Қазақстан экспортының тауар құрылымдарында айырмашылықтар бар. Қазақстан Ресейге қара және түсті металдарды, кенді, минералдық өнімдерді, уранды және ауыл шаруашылығы өнімдерін негізгі жеткізуші болып табылады. Ресей Қазақстанға көмірсутекті шикізатты қайта өңдеу өнімдерін, битум заттарын, машиналарды, темір жол локомотивтерін, машина жасау өнімдерін, жабдықтарды, аспаптарды, аппараттарды, химия өнеркәсібі өнімдерін, азық-түлік тауарларын, ағаш өңдеу өнеркәсібі өнімдерін, тоқыма өнеркәсібі өнімдерін, ядролық реакторлар мен қазандықтарды сатады.

«Ресейдің Қазақстаннан импорты 2018 жылы 2017 жылмен салыстырғанда 7,7%-ға өсті (379 млн АҚШ долларын құрады және 5 295 млн). Ресей негізінен Қазақстанда минералды шикізатты, қара және түсті металлургия өнімдерін, кенді, шлакты, күлді, химия өнеркәсібі өнімдерін, азық-түлік тауарларын, ауыл шаруашылығы тауарларын, тоқыма өнеркәсібі өнімдерін сатып алады. Минералды өнімдердің көп бөлігі Ресейдегі зауыттарға өңдеу үшін келетін мұнайға тиесілі [7].

«Ресейдің Қазақстанмен өзара сауда балансының оң сальдосы бар, ол 2018 жылы 7 627 млн АҚШ долларын құрады және 2017 жылмен салыстырғанда 2,97%-ға (220 млн АҚШ доллары) өсті».

Отын-энергетика кешені екі ел үшін негізгі сала болып табылады. Сонымен қатар, басқа салаларда өзара іс-қимыл жүзеге асырылады. Мысалы, электр энергетикасында бұл өте маңызды, өйткені Ресей мен Қазақстанның энергия жүйелері параллель режимде, сондай-ақ атом энергетикасында жұмыс істейді, бұл Қазақстандағы уран кен орындарын бірлесіп игеруден көрінеді. Ресейлік компаниялар мұнай-газ саласында Қазақстан мен Солтүстік Каспийдің көмірсутегі ресурстарын игеру бойынша бірқатар бірлескен жобаларды іске асыруда [6].

Ғарыш саласын дамыту аясында Ресей Қазақстаннан Байқоңыр ғарыш айлағын жалға алады. «2018 жылдың тамыз айында «Армия–2018» форумында «Бәйтерек» бастапқы кешенін құру туралы келісімге қол қойылды». Осы жоба аясында Байқоңыр ғарыш айлағынан ұшыру үшін «Союз–5» («Ертіс») орта класты зымыран-тасығышты әзірлеу жоспарлануда. Елдер KazSat желісінің телекоммуникациялық спутниктерін бірлесіп құруды жоспарлап отыр, бұл екі ел кәсіпорындарының ынтымақтастығының нәтижесі.

Әскери және әскери-техникалық салаларда өзара іс-қимылды жүзеге асыра отырып, Ресей Қазақстанға қару-жарақ жеткізеді, қазақстандық әскери техниканы жөндеуге және жаңғыртуға көмек көрсетеді. Өңірлік қауіпсіздік тұрғысында елдер терроризмге, сепаратизмге және экстремизмге қарсы іс-қимыл үшін ШЫҰ шеңберінде Орталық Азия өңірінің басқа елдерімен белсенді ынтымақтасады. Сондай-ақ, елдер ТМД-ның басқа елдерімен аумақтық-экономикалық кеңістікті қорғау үшін ҰҚШҰ шеңберінде өзара іс-қимыл жасайды.

2019 жылы «Ресей тікұшақтары» холдингі, «Қазақстан инжиниринг» компаниясы және Қазақстанда Ми–8АМТ және Ми–171 тікұшақтарын құрастыруды көздейтін №405 авиажөндеу зауыты арасында келісімшартқа қол қойылды. Қазақстан 200-ге жуық тікұшақты, «Ресей тікұшақтары» корпорациясын азаматтық және әскери қажеттіліктер үшін белсенді пайдаланады. Елдер тікұшақтардың өмірлік циклін қолдау үшін белсенді ынтымақтасады, олардың арасында тәжірибе алмасу және осы саладағы мамандарды оқыту жолға қойылған. Бес жыл ішінде Қазақстанның мемлекеттік мекемелері, мемлекеттік және коммерциялық компаниялары тағы 45 Ми–8АМТ және Ми–171 тікұшақ жиынтығын алуы тиіс.

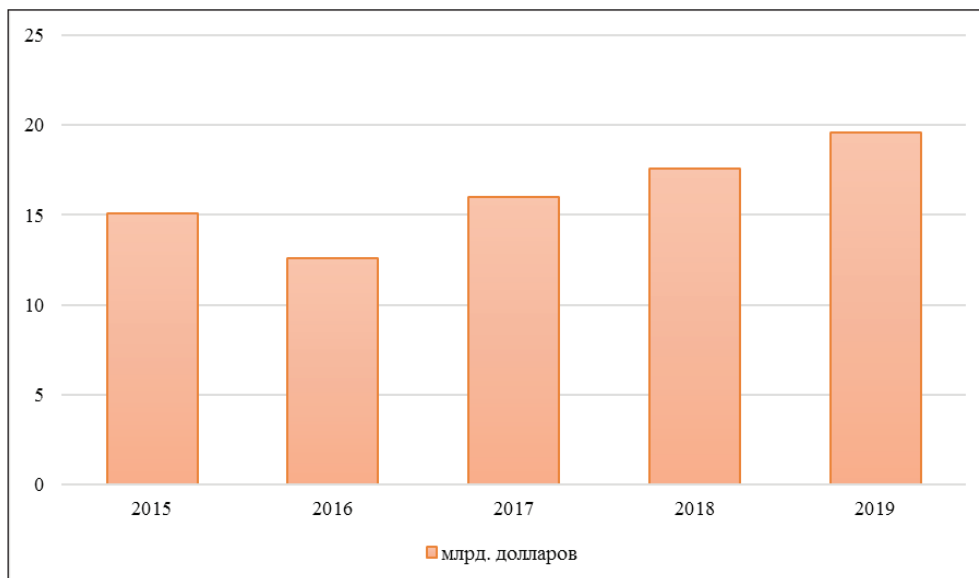
Ресейдің деректеріне сәйкес Қазақстанға экспорты импорттан едәуір асады (2 еседен артық). Қазақстан үшін Ресей импорттың негізгі көзі болып табылады, KazData Inside сайтында ұсынылған деректерге сәйкес, Қазақстанның импорты 2019 жылы 3 268 549,8 мың АҚШ долларын құрады. Ресейден импорт үлесі 1 384 116,6 мың АҚШ долларын құрады. Ресейден келетін импорт 42,3%-ды құрайды [1].

2018 жылғы 9 қарашада Қазақстанның Петропавл қаласында Ресей мен Қазақстан өңіраралық ынтымақтастығының XV форумы өтті. Мемлекет басшыларының қатысуымен Ресей мен Қазақстан өңіраралық ынтымақтастығының жыл сайынғы тақырыптық форумдарын өткізу дәстүрге айналды.

Білім және мәдениет саласында екі елдің адами капиталын дамыту үшін бірқатар жобалар табысты жүзеге асырылуда. Ресей мен Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында 40 екі-жақты келісімге қол қойылды.

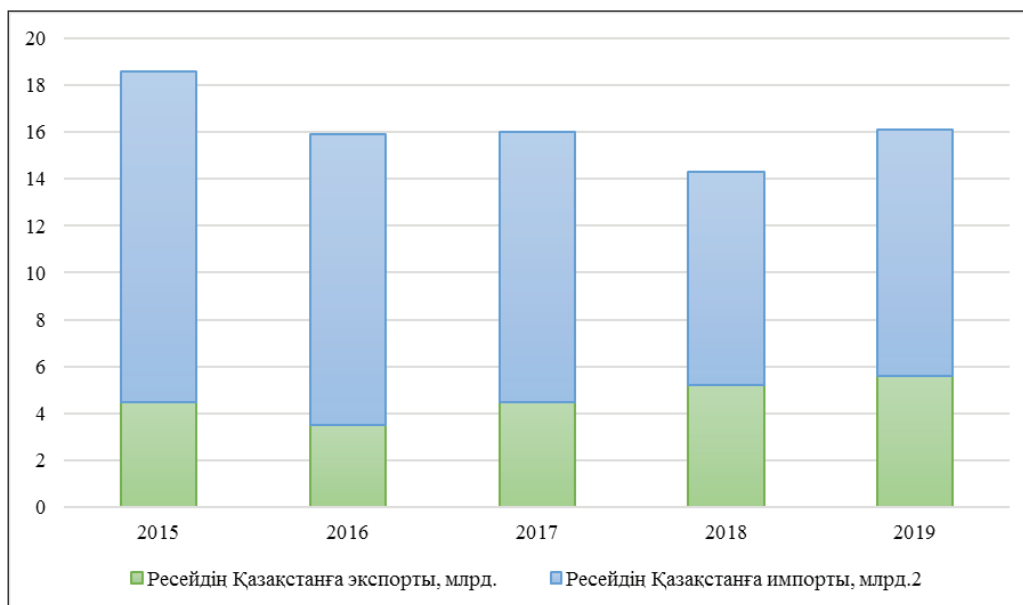
Қазақстанда Ресей жоғары оқу орындарының филиалдары ашылды: М.В. Ломоносов атындағы ММУ филиалы Нұр-сұлтан қаласында ашылды, Байқоңыр қаласында «Восход» МАИ филиалы ашылды. Өскемен қаласында Г.В. Плеханов атындағы РЭУ-дің филиалы ашылды.

Челябі мемлекеттік университеті Қостанай қаласында, Санкт-Петербург Гуманитарлық кәсіподақтар университетінің филиалы Нұр-сұлтан қаласында ашылды.



Сурет 1 – 2015–2019 жж. Ресейдің Қазақстанмен тауар айналымы көрсеткіштерінің динамикасы

2-суретте көрсетілген тауар айналымының құрылымын (экспорт/импорт) талдайық.



Сурет 2 – Ресей мен Қазақстанның 2015–2019 жылдардағы тауар айналымының құрылымы

Қарастырылып отырған кезеңде Ресей экспортының үлесі 34%-ға, ал импорт үлесі 24%-ға өсті. 2019 жылы Ресейдің Қазақстанға экспорты құрылымында жеткізілімдердің негізгі үлесі келесі тауар түрлеріне тиесілі:

- ♦ машиналар, жабдықтар және көлік құралдары;
- ♦ экспорттың барлық көлемінің – 25,21%;
- ♦ металдар және олардан жасалған бұйымдар – 16,34%;
- ♦ химия өнеркәсібі өнімдері – 14,94%;
- ♦ минералды өнімдер – 14,45% және т.б. [2].

Халықаралық қатынастар екі елдің экономикасын дамытуға мүмкіндік береді, бұл жаһандану жағдайында өте маңызды. Статистика көрсеткендей, Ресей-Қазақстан қатынастары тұрақты түрде нығайып келеді. Мемлекеттер арасындағы коммуникацияларды дамыту болашақта ынтымақтастық үшін жаңа бағыттар ашуға мүмкіндік береді.

Екі елдің стратегиялық әріптестігінің серпінді дамуы ғылымды қажетсінетін салалардағы, әсіресе ғарыш және ядролық энергетика саласындағы сауда-экономикалық кооперацияның барлық жаңа бағыттарына таралады. Алайда сауда-экономикалық ынтымақтастықтағы зор әлеует толық көлемде іске асырылмаған [8].

Ресейдің импортты алмастыру бағдарламасы Қазақстанның индустриялық бағдарламасымен бірлесіп, елдер арасындағы сауданы жеделдетуге және жаңа өнімнің экспорты мен импортының құрылымын әртараптандыруға көмектеседі. Елдер Көлік және энергетика саласындағы, әсіресе Каспий өңіріндегі жобаларға көбірек инвестиция салуы қажет. Сауда мен экономикалық өсудің жаһандық баяулауы кезеңінде экономиканы әртараптандыру, неғұрлым бәсекеге қабілетті өнім жасау, жаңа өткізу нарықтарына шығу, еңбек өнімділігі мен жұмыс күшінің сапасын арттыру үшін ЕАЭО шеңберінде интеграциялық процестерді дамыту қажет [10].

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

- 1 Бурганова И.Н. ЕАЭС и Таможенный союз во внешней политике РФ // Современные проблемы управления и регулирования: теория, методология, практика. – 2017. – С. 346–348.
- 2 Внешнеэкономическое измерение новой индустриализации России. – М.: LITRES, 2017.
- 3 Вилисов М.В. Политические стратегии Белоруссии, Казахстана и России: проблемы формирования и практической реализации // Политическая наука. – 2017. – № 1. – С. 41–62.
- 4 Гичиев Н.С., Суракатов Н.С. Внешнеэкономическая стратегия развития регионов // Современные проблемы науки и образования. – 2014. – № 2. – С. 478.
- 5 Гичиев Н.С. Детерминанты экономического роста: внешняя торговля, иностранные инвестиции, технический прогресс // Региональные проблемы преобразования экономики. – 2013. – № 4 (38). – С. 94–99.
- 6 Гичиев Н.С. Каспийский вектор интеграции Шанхайской организации сотрудничества: экзогенные и эндогенные факторы развития Северного Кавказа // Экономика региона. – 2012. – № 4 (32). – С. 249–253.
- 7 До 2017 г. в Казахстане не решатся проблемы с бензином. [Электронный ресурс]. – URL: <http://xn--ba4cvob.diapazon.kz/kazakhstan/kaz-economy/64267-do-2017-goda-v-kazahstanene-reshatsya-problemy-s-benzinom.html> (дата обращения: 03.08.2018).
- 8 Ионова Е.П. Постсоветское пространство: роль внешнего фактора. Международный круглый стол // Россия и новые государства Евразии. – 2017. – № 3. – С. 86–95.
- 9 Комитет по статистике Республики Казахстан. Ресейдің Қазақстанға экспорты құрылымында жеткізілімдердің үлесі. [Электронный ресурс]. URL: <http://stat.gov.kz/faces/homePage> 2020.
- 10 Информационный портал KazData INSIDER. Ресей мен Қазақстан арасындағы экспорттық және импорттық тауар айналымы. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://blog.kazdata.kz/import-export/>.

ӘДЕБИЕТТЕР ТИЗІМІ

- 1 Burganova I.N. EAES i Tamozhennyi soyuz vo vneshnei politike RF // *Sovremennye problemy upravleniya i regulirovaniya: teoriya, metodologiya, praktika*. – 2017. – S. 346–348.
- 2 *Vneshneekonomicheskoe izmerenie novoi industrializatsii Rossii*. – M.: LITRES, 2017.
- 3 Vilisov M.V. Politicheskie strategii Belorussii, Kazakhstana i Rossii: problemy formirovaniya i prakticheskoi realizatsii // *Politicheskaya nauka*. – 2017. – № 1. – S. 41–62.
- 4 Gichiev N.S., Surakatov N.S. Vneshneekonomicheskaya strategiya razvitiya regionov // *Sovremennye problemy nauki i obrazovaniya*. – 2014. – № 2. – S. 478.
- 5 Gichiev N.S. Determinanty ekonomicheskogo rosta: vneshnyaya trgovlya, inostrannye investitsii, tekhnicheskii progress // *Regional'nye problemy preobrazovaniya ekonomiki*. – 2013. – № 4 (38). – S. 94–99.
- 6 Gichiev N.S. Kaspiiskii vektor integratsii Shangkhaishkoi organizatsii sotrudnichestva: ekzogennye i endogennye faktory razvitiya Severnogo Kavkaza // *Ekonomika regiona*. – 2012. – № 4 (32). – S. 249–253.
- 7 Do 2017 g. v Kazakhstane ne reshatsya problemy s benzinom. [Elektronnyi resurs]. – URL: <http://xn--ba4cvob.diapazon.kz/kazakhstan/kaz-economy/64267-do-2017-goda-v-kazakhstanene-reshatsya-problemy-s-benzinom.html> (data obrashcheniya: 03.08.2018).
- 8 Ionova E.P. Postsovetское prostranstvo: rol' vneshnego faktora. Mezhdunarodnyi kruglyi stol // *Rossiya i novye gosudarstva Evrazii*. – 2017. – № 3. – S. 86–95.
- 9 Komitet po statistike Respubliki Kazakhstan. Reseidiң Qazaqstanға eksporty qyrylymynda zhetkizilimderdiң ylesi. [Elektronnyi resurs]. URL: <http://stat.gov.kz/faces/homePage> 2020.
- 10 Informatsionnyi portal KazData INSIDER. Resei men Qazaqstan arasynдағы eksporttyқ zhәne importtyқ tauar ainalymy. [Elektronnyi resurs] – Rezhim dostupa: <https://blog.kazdata.kz/import-export/>.

А.К. КАЛТАЕВ,¹

ассоциированный профессор.

А.Ж. СУГУРОВА,¹

ассистент профессора.

Ф.М. ТУЛЕЕВА,¹

ассистент-преподаватель.

Казахская академия транспорта

и коммуникаций им. М. Тынышпаева¹

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ КАЗАХСТАНА И РОССИИ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

Аннотация

Данная статья посвящена сотрудничеству Российской Федерации с Республикой Казахстан в экономической сфере. В статье анализируется анализ торговых отношений стран, структура экспорта и импорта. Автор описывает приоритетные направления сотрудничества и основные аспекты развития регионального сотрудничества и экономического сотрудничества в приграничной торговле. Особое внимание было уделено важному этапу двусторонних отношений между Россией и Казахстаном в рамках ЕАЭС. В данной работе представлены крупные проекты в области энергетики, промышленности, образования, инфраструктуры и транспорта, а также изучается экономическое сотрудничество Российской Федерации и Республики Казахстан. В ходе исследования рассмотрена динамика товарооборота за 2015–2019 гг. Рассматривается соотношение экспорта и импорта по годам, структура экспорта России в Казахстан в 2019 г. Также в статье рассматривается доля импорта из России в совокупном импорте Казахстана. Международные отношения позволяют развивать экономику двух стран, что очень важно в условиях глобализации. Статистика показывает, что российско-казахстанские отношения неуклонно укрепляются. Развитие коммуникаций между государствами позволит в будущем открыть новые направления для сотрудничества. Динамичное развитие стратегического партнерства двух стран будет распространяться на все новые направления торгово-экономической кооперации в наукоемких отраслях, особенно в области космической и ядерной энергетики. Однако огромный потенциал торгово-экономического сотрудничества реализован не в полном объеме.

Ключевые слова: экономические отношения, экономическое сотрудничество, транзитные перевозки, национальная экономика, интеграция, приграничная торговля, экспорт, импорт.

A.K. KALTAEV,¹

associate professor.

A.ZH. SUGUROVA,¹

assistant professor.

F.M. TULEYEVA,¹

teaching assistant.

M. Tynyshpaev Kazakh Academy
of Transport and Communications¹

MAIN DIRECTIONS OF ECONOMIC RELATIONS BETWEEN KAZAKHSTAN AND RUSSIA AT THE PRESENT STAGE

Abstract

This article is devoted to cooperation between the Russian Federation and the Republic of Kazakhstan in the economic sphere. The article analyzes the analysis of trade relations between countries, the structure of exports and imports. The author describes the priority areas of cooperation and the main aspects of the development of regional cooperation and economic cooperation in cross-border trade. Special attention was paid to an important stage of bilateral relations between Russia and Kazakhstan within the framework of the EAEU. This paper presents major projects in the field of energy, industry, education, infrastructure and transport, as well as studies economic cooperation between the Russian Federation and the Republic of Kazakhstan. The study examined the dynamics of trade turnover for the period 2015–2019. The ratio of exports and imports by year is considered. The paper considers the structure of Russia's exports to Kazakhstan in 2019. The article also examines the share of imports from Russia in the total imports of Kazakhstan. International relations allow us to develop the economy of two countries, which is very important in the context of globalization. Statistics show that Russian-Kazakh relations are steadily strengthening. The development of communications between states will open up new areas for cooperation in the future. The dynamic development of the strategic partnership between the two countries will extend to all new areas of trade and economic cooperation in high-tech industries, especially in the field of space and nuclear energy. However, the huge potential of trade and economic cooperation has not been fully realized.

Key words: economic relations, economic cooperation, transit transport, national economy, integration, cross-border trade, export, import.